

TMINSKI MODRI VETERAN 45

**SPOZNAJMO SE
UTRINKI OD ZADNJE ŠTEVILKE
ZGODOVINA— PRISPEVKI**

**ŠTATUS VETERANA
ŠPORT ZA STAREJŠE
BREZ NJIH BI NAM ŠLO TEŽJE**

STRELSKO URJENJE

OBISK GROBA

GROB ZB NOB

NANOS

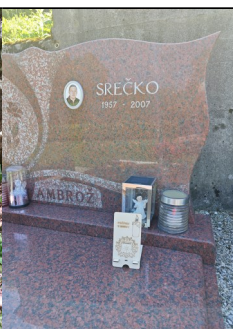
OBISK MULIČA

OBISK GROBOV

ŽLEBI

MOST NA SOČI

3. SLAVKOV POHOD

98. LET

LOKAVEC

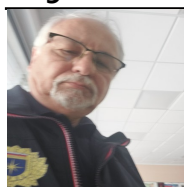
NOVO MESTO

35. OBLETNICA

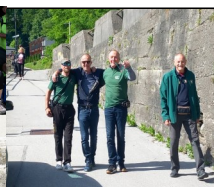
OBČINSKE NAGRADE

PREDAVANJA

PLANINA SLEME

17. SREČANJE

Z VETERANI IZ

LAŠKEGA IN

RADEČ

SPOZNAJMO SE

NAGOVOR UREDNIKA

Letos res hitro nabiramo gradivo in spremljamo delo pododbora Tolmin, ter pomembnejše novice od društva in združenja. Osnova glasila je ostaja enaka kot v vseh številkah do sedaj.

Trudim se, da bi vas seznanjali z novostmi. Moram pa se zahvaliti Eriki GERBEC, Igorju VEZOVIČU in Vidu ŠIBELJA, ki prispevajo večino fotografij, Kiri B. TALJAT, Igorju VEZOVIČU in K. ZEMLIČU, ki prispevajo tudi članke.

Zaradi ekonomičnosti in ekološke osveščenosti boste člani, ki imate elektronsko pošto (EP), še naprej dobivali glasilo po njej. Člani, kateri nimate EP pa po pošti.

Zaželeni so prispevki članov. Pisanja bom objavljaj v celoti in z navedbo avtorja. Žaljivih člankov ne bom objavljaj. Članke, pisma oz. komentarje pošljite na mojo EP komar.dusan1@gmail.com ali na moj naslov **KOMAR Dušan, Trg 1. maja 4a, 5220 Tolmin.**

Avtor in urednik KOMAR Dušan

SLOVARČEK

DVSSP—Društvo veteranov SEVER severne primorske

ZPVD—Združenje policijski veteranskih društev SEVER

OZVVS—Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo

ZBV NOB BKT—Združenje borcev za vrednote NOB Bovec, Kobarid, Tolmin

OZSČ—Območno združenje slovenskih častnikov

SV—Slovenska vojska

MORS— Ministrstvo za obrambo republike Slovenije

MNZ—Ministrstvo za notranje zadeve

VCP—Vadbeni center Policije

PM—postaja milice

PP— Policijska postaja

PVD— Policijsko veteransko društvo

PODATKI O GLASILU:

Letnik: 2026

Številka: 45

Datum izdaje: 14 .06 .2026

Število E prejemnikov: 104

Število tiskanih izvodov: 10

STATUS VETERANA

V našem pododboru imajo vsi člani, ki imajo pravico po sedanji zakonodaji do statusa veterana, status urejen, zato ne bom te teme obravnaval več široko. Ko bodo kakršnekoli spremembe boste o njih obveščeni po EP in kasneje tudi v glasilu.

PRAVICE VOJNEGA VETERANA – SPREMEMBE

Ko vojni veteran dopolni 50. let starosti mu pripadajo naslednje pravice:

- plačila dodatnega zdravstvenega zavarovanja (starost 50 let)
- veteranskega dodatka (osnova za ugotavljanje pravice do veteranskega dodatka in določanje njegove višine je **693,23 €**);
- dodatka za pomoč in postrežbo, če ga ne more uveljaviti po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- letnega prejemka (če je odlikovanec z najvišjim državnim odlikovanjem, organizator narodne zaščite);
- brezplačne vožnje (če je odlikovanec z najvišjim državnim odlikovanjem, organizator narodne zaščite), in sicer z avtobusom ali vlakom na ozemlju Republike Slovenije štiri krat na leto;
- klimatsko zdravljenje—enaka zakonodaja kot za vojne invalide
- pogrebne (Ob smrti vojnega veterana organizatorja narodne zaščite ali odlikovanca z najvišjim državnim odlikovanjem, lahko uveljavi pravico do pogrebne oseba, ki oskrbi pogreb v višini, kot določa Zakon o vojnih veteranih. Oseba, ki krije stroške prevoza posmrtnih ostankov zgoraj navedenega umrlega vojnega veterana od kraja smrti do kraja pokopa (na ozemlju Republike Slovenije), ima pravico do povračila dejanskih stroškov prevoza.); in
- pokojninsko dobo.

Podrobne podatke lahko dobite na UE Tolmin. Lahko se z vprašanji obrnete tudi name in vam bom poskušal odgovoriti po svojih zmožnostih.

»SE ŠE SPOMINITE«

Ker novih prispevkov za to temo še vedno ni, bom nadaljeval s to rubriko ko se bo pojavila nova tema.

DOGODKI KATERE SMO IZVEDLI, ALI SE JIH UDELEŽILI OD PREJŠNJE ŠTEVILKE

STRELSKO USPOSABLJANJE

Kot že kar nekaj zadnjih let so člani OZSČ Idrija—Cerkno in OZVVS Idrija—Cerkno tudi letos organizirali strelsko urjenje. Dogodek se je odvijal v nedeljo 26. aprila 2026 na strelišču Lajše nad Cerknim. Urjenja se je udeležilo 5 članic in članov društva iz pododbora Tolmin. Po prihodu na strelišče in pozdravu je predstavnik organizatorja pojasnil pravila obnašanja na strelišču in uporabe orožja. Zatem je vsak lahko preizkusil svoje strelske sposobnosti s svojim orožjem, ali orožjem organizatorja. Po končanem urjenju je sledilo druženje.

Tekst D. KOMAR, fotografije E. GERBEC.

POLAGANJE SVEČ

Konec zime ali spomladi vsako leto obiščemo grobove pokojnih veterank in veteranov. Tako je Drago SKRT položil svečo na grob MAKUC Darka na Šentviški gori. Naj dodam njegovo razmišljanje: »Ob takih trenutkih se zavemo kako hitro mineva čas. Od njegove prerane smrti je minilo že 6 let. Svečo polagam v spomin in tolažbo za vse ki so ga poznali še posebej sorodnikom in soborcem veteranom.«

Tekst in fotografiji D. SKRT

SODELOVANJE Z ZB ZA VREDNOTE NOB TOLMIN

Že več let z ženo Sonjo skrbiva za partizanski grob na pokopališču Pečine. Ureja zelenico polagala cvetje in sveče. Obnovila sva ploščo, kasneje z Podgornik Rajkom pa uredila in prebarvala tudi okvir in kolone groba tako da zdaj kar spoštljivo stoji in spominja na žrtve za našo boljše prihodnost na ustreljene partizane. Marsikdo se sprašuje o smislu ohranjanja spomina na dejanja teh pogumnih ljudi in kaj nam bo po toliko letih in spremembah v naših glavah in družbi to nenehno opominjanje o pomembnosti in smislu žrtvovanj. In kje so zdaj ti naši predniki uporniki, junaki, njihove sanje o boljšem svetu.

Tukaj so med nami v vseh nas ali to priznamo ali ne hočemo ali ne, vsi uživamo sadove njihovega žrtvovanja. Zato smo se dolžni spominjati, opominjati o pomenu borcev za prihodnost slovenskega naroda in obstoja jezika in kulture svobode ki so jo soustvarjali.

Živela OF, Živel 1.maj

Tekst D. SKRT, fotografiji D. SKRT in R. PODGORNIK

SLOVESNOST NA NANOSU

Posamezni člani našega društva smo se, v ponedeljek 27.04.2026, udeležili slovesnosti na Nanosu ob državnem prazniku dan upora proti okupatorju. Slovesnost je bila posvečena tudi 84. obletnici nanoške bitke in v naslednjem letu 100-letnici revolucionarne organizacije TIGR, ilegalne protifašistične organizacije slovenskih in hrvaških domoljubov, ki je delovala na slovenskem in hrvaškem etničnem ozemlju, ki je bilo po rapalski pogodbi po I. svetovni vojni priključeno kraljevini Italiji. Slavnostna govornica je bila predsednica republike Nataša Pirc Musar.

Bitka na Nanosu je bila ena prvih in najodmevnejših bitk slovenskih partizanov med drugo svetovno vojno, ki se je zgodila **18. aprila 1942** na planoti Nanos. Predstavlja prelom v partizanskem odporu proti italijanski okupaciji na Primorskem in začetek organiziranega osvobodilnega boja ob zahodni meji. V spopadu, ki je bil del širše italijanske ofenzive, se je približno **54 do 60 partizanov** pod poveljstvom Janka Premrla (Vojka) borilo proti **800 italijanskim vojakom in oborožencem**. Boj je trajal osem ur, partizanska enota je sicer bila vojaško poražena, vendar se je večini uspelo prebiti skozi obkolitev.

Žrtve in posledice

Partizani: Po različnih virih je bilo ubitih 7 do 10 partizanov, medtem ko so Italijani ujeli 11 ujetnikov. Od ujetih so jih devet obsodili na smrt in 26. junija 1942 ustrelili v rimski utrdbi Forte Bravetti. Dva borca sta v zaporu umrla zaradi ran, enega pa so zaradi njegove mladoletnosti obsodili le (!) na 30 let stroge ječe.

Italijanske sile: Imele so 4 padle in 7 ranjenih vojakov.

Zgodovinski pomen: Kljub vojaškemu porazu je bitka močno odmevala po vsej Primorski, kjer je spodbudila širši odpor proti fašizmu. Posebej se je izkazal partizan **Pavel Rušt**, ki je s streljanjem iz mitraljeza zadrževal italijanske enote, za kar je kasneje tudi utrpel hude rane.

Tekst in fotografije I. VEZOVIK.

Vir: Svetovni splet in podatki iz govora Boža Novaka, predsednika ZZB Ajdovščina Vipava

89. ROJSTNI DAN MILIČNIKA MULIČ JOŽETA

Čprav zadeva ne spada v okvir glasila sem se odločil, da vseeno objavim kratko novico. V sredo 23. aprila 2026 smo obiskali našega nekdanjega sodelavca MULIČ Jožeta. Dan prej je namreč praznoval svoj 89. rojstni dan. Jože se je upokojil leta 1989, večino časa pa je delal na OM Most na Soči. Sedaj se dobrega pol leta nahaja v DU Nova Gorica, prej pa je živel na Šentviški gori. Obudili smo nekaj skupnih spominov, mu voščili dobre želje in mu podarili fotografijo iz prejšnjega obiska.

Tekst D. KOMAR, fotografije R. PODGORNİK.

OBISK GROBOV VETERANOV

Kot je že običaj smo tudi letos spomladi obiskali grobove pokojnih veteranov v Tolminu in Volčah. Tako smo prižgali svečko v spomin na JERKIČ Mitja, ČUJEC Joška, JEVŠČEK Pavlota in VRABL Mirana. V mislih smo obudili spomin na njih, saj so nas veliko prezgodaj zapustili.

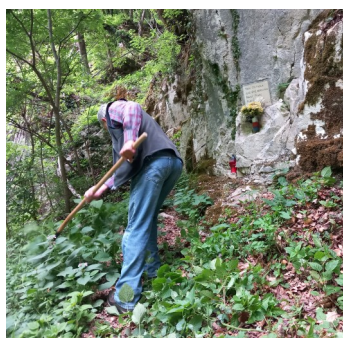
Tekst in fotografije D. KOMAR.

SODELOVANJE Z ZB ZA VREDNOTE NOB

V okviru sodelovanja z ZB za vrednote NOB smo tudi letos in sicer v torek 05. maja 2026, odšli v »Žlebi« na vasjo Slap ob Idrijci. Iz ceste smo po slabih 45 minutah prišli do spominske plošče padlima partizanoma BAVEC Francu in PLATIŠE Alojzu. Od lani je steza precej težje prehodna zaradi podrtega drevja. Očistili smo ploščo, počistili okolico in prižgali svečo.

Tekst in fotografije D. KOMAR

OBISK GROBOV VETERANKE IN VETERANOV

Simbolično, dne 13. maja. 2026 (nekdanji da milice), smo na pokopališču na Mostu na Soči položili sveče na grobove pokojne veteranke in veteranov AMBROŽ Srečka, DOBRAVEC Bojana, KENDA Jožeta, PIRIH Silve, ORNIK Jaka in SIVEC Staneta.

Tekst D. KOMAR, fotografiji S. BIŠČANIN.

OBVESTILO (Obvezno preberi do konca)

V Uradnem listu Republike Slovenije je bil 18. 11. 2025 objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 90/25, v nadaljevanju ZPIZ-20), ki se bo uporabljal od 1. 1. 2026 dalje. ZPIZ-20 prinaša določene spremembe, ki se bodo upoštevale pri pravicah, priznanih od 1. 1. 2026 dalje, med drugimi tudi:

povečanje odstotka odmere pokojnine zaradi služenja obveznega vojaškega roka, in sicer odstotek odmere pokojnine se poveča za:

- 0,8 % v primeru služenja obveznega vojaškega roka v trajanju od 5 do manj kot 9 mesecev,
- 1,2 % v primeru služenja obveznega vojaškega roka v trajanju od 9 in manj kot 12 mesecev
- 1,6 % v primeru služenja obveznega vojaškega roka v trajanju od 12 in manj kot 15 mesecev
- 2 % v primeru služenja obveznega vojaškega roka v trajanju več kot 15 mesecev.

Zavarovanka/Zavarovanec, ki je uveljavil čas služenja obveznega vojaškega roka za znižanje starostne meje, ne more uveljavljati dodatnega odmernega odstotka zaradi služenja obveznega vojaškega roka.

Ob tem pripominjam, da navedena sprememba ne pomeni »dodatka k pokojnini«, ampak se pri pravicah priznanih od 1.1.2026 dalje poveča odstotek odmere pokojnine.

Vlogo za izdajo potrdila lahko oddate na več načinov:

Preko portala e-Uprava: Najhitrejša pot je elektronska oddaja vloge na portalu e-Uprava, kjer poiščete storitev "Potrdilo o služenju vojaškega roka".

Osebno ali po pošti: Vlogo lahko oddate na eni od Uprav za obrambo, ki pokrivajo vaše območje bivanja:

Uprava za obrambo Postojna – Pisarna Nova Gorica: Naslov: Kidričeva 13, 5000 Nova Gorica. Telefon: 05 335 81 60. Uradne ure: Sreda od 9.00 do 13.00 ure.

Uprava za obrambo Postojna (sedež): Naslov: Kolodvorska 5, 6230 Postojna. Telefon: 05 728 15 70. E– pošta: uopo@mors.si.

Ker so bila razna tolmačenja glede opisanega sem se obrnil na ZPIZ od kjer sem dobil odgovor, da **omenjene ugodnosti lahko pridobijo le tisti zavarovanci, ki so se oziroma bodo upokojeni od 1.1.2026 dalje.**

Z POVZROČENO ZMEDO SE OPRAVIČUJEM.

Dušan

3. POHOD PO SLAKOVI POTI

V petek, 22. maja 2026, smo izvedli tretji pohod po Slavkovi poti od njegove hiše v Dolenji Trebuši do domačije v Mandrjah. Na ta dan pred 71. leti se je namreč rodil veteran LIPUŠČEK Ladislav - Slavko, ki nas je 2023 prekmalu zapustil. Ob 09.00 uri smo se zbrali pri OŠ v Dolenji Trebuši. Odločili smo se, da bomo zopet šli po predvideni trasi od njegovega doma. Za spremembo nas je tokrat pričakalo sonce. Ena skupina je odšla že pred nami, drugi del pohodnikov smo odšli po trasi, dva pa sta se odpeljala z nahrbtniki do kmetije – pri Dolcu. Po slabih 30 minutah smo se srečali pri kmetiji, od koder smo krenili peš do domačije Slavka v Mandrjah. Po kolovozu smo odšli do hiše – domačije, kjer so nas pričakali Marija (soproga Slavka) in prvi pohodniki. Najprej smo se odpravili do kraja raztrosa pepela, kjer smo prižgali svečo in se poklonili pokojnemu veteranu. Pred domačijo smo se odžejali in pomalicali, kar smo prinesli s seboj oz. je pripravila Marija. V pogovoru smo se spomnili Slavka in dogodkov iz preteklih dni. Na izhodišče smo se vrnili po cesti.

Tekst in fotografije D. KOMAR.

FORNAZARIČ JULIJ—98 LET

V Tolminu živi upokojeni miličnik FORNAZARIČ Julij, ki je v petek 22. maja 2026 praznoval častitljivi 98. rojstni dan. Skupaj z direktorjem PU Nova Gorica Robertom BERGINCEM, komandirjem PP Tolmin Borisom ZORKOM in predsednikom Društva upokojenih delavcev MNZ—Maksa PERCA, Alojzom ŽERAKOM smo odšli na obisk in mu voščilu za visoki jubilej. Pričakal nas je skupaj s hčerjo, vnukom in njegovim sinom. Izročili smo mu priložnostna darila in se kar nekaj časa zdržali pri klepetu.

Vse najboljše Julij in na mnoga leta.

Tekst D. KOMAR, fotografije Tanja.

STRELSKA TEKMA V LOKAVCU

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ajdovščina in Vipava je 23. maja 2026 na strelišču nad Lokavcem organiziralo že 12. veteransko tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško – Memorial Vincencija Kovača. Tekme smo se udeležili tudi člani našega društva iz pododbora Tolmin in Kobarid. Najbolje se je izkazal s 95 krogi naš član Senad Biščanin. Srebrno medaljo je prejel Matej Čušin iz pododbora Kobarid, bronasto pa naš član Bogdan Vončina in tudi Stane Cvek iz pododbora Kobarid, saj sta imela natanko enak rezultat po vseh zadetkih. Čestitamo vsem prejemnikom medalj!

Tekst in fotografije I. VEZOVIK.

DRŽAVNO PRVENSTVO V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

V četrtek 21. maja 2026 je bilo v Novem mestu, na strelišču SD Gorjanci, državno prvenstvo ZPVD SEVER v streljanju z zračno puško v organizaciji PVD Sever Dolenjska in Bela krajina. Tekmovanja se je udeležilo kar 6 članov našega društva (dve ekipi), med njimi tudi v ekipi I. član iz našega pododbora. Ekipa I. v sestavi BASKAR, GROSAR, ČUŠIN je med 12 ekipami zasedla 6. mesto, ekipa II. v sestavi ZLODEJ, GROSAR, ZABREŠČAK pa 11. Med 36. posamezniki je bil najboljši uvrščen član našega društva na 15. mestu GRO-SAR Aleksander.

Tekst D. KOMAR, fotografije M. ZLODEJ in B. GRADIŠNIK.

35. OBLETNICA VOJNE ZA SLOVENIJO

V četrtek, 28. maja 2026, smo se člani društva iz pododbora Tolmin zbrali v »hali Podgornik« v Tolminu, Na Logu, da smo obeležili 35. obletnico vojne za Slovenijo. Na dogodek smo povabili tudi predstavnike OZVVS GP in ZB za vrednote NOB.

V imenu društva je prisotne pozdravil Dušan KOMAR. V nadaljevanju je pozval k pogovoru o tem, kaj smo leta 1991 pričakovali, kaj od tega se je uresničilo in kje smo zdaj. Kar nekaj članic in članov se je vključilo v pogovor, ki je podal mnenje, da smo pričakovali več, da sicer ni vse slabo, za večino tega kar ocenjujemo za slabo pa je kriv človeški pohlep posameznikov in sebični politiki.

V pododboru Tolmin smo dali izdelati spominske znake – značke, katere so bile razdeljene med prisotne, ostali pa jih bodo dobili naknadno. Po končanem pogovoru – okrogli mizi, smo se kar nekaj časa še zdržali v druženju. Za hrano so poskrbeli Ludvik, Igor, Ivica, Zoran in drugi. Za sladke priboljške pa sta poskrbeli Vilma in Minka.

Tekst in fotografije D. KOMAR.

PRAZNIK OBČINE TOLMIN

Praznik občine Tolmin (uradno 31. maja) smo letos obeležili s slavnostno sejo občinskega sveta in sicer 29. maja, na festivalskem prizorišču pri nekdanji Centroslaviji v Tolminu. Zbrane je nagovoril župan Alen Červ, ki je opisal opravljeno delo in predstavil novo protokolarno darilo Občine Tolmin – županov sir. S prvimi primerki se je zahvalil pobudnici ideje Anki Miklavič Lipušček in prvim podpornikom: direktorju Mlekarnice Planika Miranu Božiču, direktorju Kmetijske zadruge Tolmin Nikoli Šavletu in nekdanjemu direktorju Niku Mavru. Na seji se tudi podelijo občinske nagrade. Poleg tradicionalnih nagrad Občine Tolmin je bila letos podeljena še častna zahvala župana. Miljko Lesjak (član našega društva) jo je prejel za prisebnost in takojšen odziv ob požaru v telovadnici na Mostu na Soči, s čimer je omogočil pravočasno posredovanje ter preprečil širjenje ognja na šolske prostore in nastanek še večje materialne škode. Izročila sta mu jo župan Červ in poveljnik občinskega štaba Civilne zaščite Miha Vencelj.

Osrednji del prireditve je bila podelitev občinskih nagrad. Plaketo je prejela Judita Fon Špolad za življenjsko delo na področju vzgoje, izobraževanja in usposabljanja otrok s posebnimi potrebami. Dve priznanji sta prejeli Tinka Volarič za bogat ustvarjalni opus in prepoznano delo ter Erika Bizjak za dolgoletno strokovno, organizacijsko in umetniško delo na področju glasbe ter za trajen in neprecenljiv prispevek k razvoju in ugledu zborovske kulture v občini in širše. Tri zahvale so prejeli Vinko Beguš za dolgoletno predano vodenje Krajevne in Agrarne skupnosti Stržišče ter za spodbujanje ustvarjalnega medgeneracijskega sožitja in trajnostnega razvoja kraja; Danilo Pavšič za predano delo ter razvoj delovanja Enote reševalnih psov in Gorske reševalne službe Tolmin; ekipa organizatorjev Gorskega maratona 4 občin za predano delo ter izjemen prispevek k razvoju in promociji tako Gorskega maratona 4 občin kot celotnega območja Baške grape.

Kulturni program slavnostne seje so sooblikovali Komorni zbor Musica Viva Tolmin ter učenci s Podružnične šole za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami pri OŠ Tolmin. Večer se je nadaljeval s koncertom Smaragdna noč, v katerem so se Aniki Horvat in Big Bandu RTV Slovenija na odru pridružile primorske legende Tinkara Kovač, Slavko Ivančič, Faraoni, Ladi Mljač in Lean Kozlar Luigi.

Posnetek slavnostne seje, ki ga je pripravila TV Tmin, je dostopen na YouTube kanalu Občine Tolmin, posnetek koncerta Smaragdna noč pa pripravlja RTV Slovenija.

Tekst D. Komar po objavi na spletni strani občine Tolmin, fotografije Katarina Rutar Ipavec.

PREDAVANJA

Kot je bilo načrtovano v letnem načrtu dela za letos smo v pododboru Tolmin 2026 opravili načrtovana in več ne-načrtovanih predavanj na šolah in sicer:

dne 13.04.2026 je REŽONJA Jože opravil 2 uri predavanj za učence 9. razredov na OŠ Simona Gregorčiča v Kobari-
du,

dne 06.05.2026 je REŽONJA Jože opravil predavanje za učence 9. razreda na OŠ Dušan Munih na Mostu na Soči,

dne 26.05.2026 je LAMPRET Andrej opravil predavanje za učence 9. razreda na OŠ Bovec v Bovcu,

dne 04.06.2026 je REŽONJA Jože opravil predavanje za učence 9. razreda na OŠ Franceta Bevka v Tolminu in

dne 04.06.2026 je REŽONJA Jože opravil predavanje za dijake 3. letnika Gimnazije Tolmin.

Ob tem je VEZOVIK Igor opravil predavanje za učence OŠ v Dolenji Trebuši in ne-načrtovano za več zainteresiranih skupin, kar smo že objavili.

Tekst D. KOMAR, fotografije J. REŽONJA.

SLOVESNOST NA PLANINI SLEME

V nedeljo, 31. maja 2026, je bil 50. pohod na planino Sleme v Krnskem pogorju. Pohodniki so prišli iz Tolmina, Pologa in s planine Kuhinja. Pohod in slovesnost na planini Sleme sta organizirana v spomin na žrtve v bojih na Rdečem robu in v počastitev praznika Občine Tolmin, ki ga občani praznujemo prav na letošnji dan pohoda 31. maja. Ob spomenik padlim partizanom na tem področju je bilo položeno cvetje. Dogodka so se udeležili tudi člana našega društva z pododbora Tolmin.

Tekst D. KOMAR, fotografije M LESJAK, L. PAVŠIČ

17. SREČANJE VETERANOV IZ TOLMINSKE Z VETERANI IZ LAŠKEGA IN RADEČ

V nedeljo, 7. junija 2026, so na Tolminsko prišli na strokovno ekskurzijo veterani in člani domoljubnih društev iz Laškega in Radeč (OZŠC Laško – Radeče, OZVVS Laško – Radeče, SEVER za celjsko – odbor Laško, Društvo ohranjanje spomina na pohod XIV. divizije, Zdrave korenine Slovenije in ZB za vrednote NOB Laško). To je bilo že 17. srečanje veteranov, tokrat v organizaciji članic in članov našega društva iz pododbora Tolmin in članov OZVVS Gornje Posočje. Goste smo sprejeli ob 9.30 uri pri »Vodni hiši« ob jezeru na Mostu na Soči. Po pozdravih in okrepčilu smo jih odpeljali na ogled muzeja v HE Doblar. Tu nas je sprejel g. Boštjan ČOPI - vodja HE Doblar, ki nas je vodil skozi muzej, ter kasneje še skozi strojnico. Po končanem ogledu smo se odpeljali v Tolmin, kjer smo se ustavili pri obeležju Braniteljem Slovenske samostojnosti. V pogovoru smo prisotne seznanili z vojaško močjo JA v vojašnici in dogodki okoli blokade vojašnice, ter kasneje odhodom JA. Od tu smo se vrnili na Most na Soči, kjer so se gosti z barko »Barko« v spremstvu lastnika VOUK Darija – Darčija in kapitana MOČNIK Nika odpeljali na ogled jezera. Po vožnji je bil čas za kosilo. Okrepčani smo se lotili še športnih aktivnosti in sicer pikada, strela na gol in »štrbunka«. Po obilici dobre volje smo prvim trem v vsaki panogi podelili knjižne nagrade. Med drugim nas je z glasbo zabaval tudi duo KENDA—SKRT. Ob zaključku smo štirim našim članom iz štajerske podelili Bronaste znake osamosvojitve, ter vsem članom društva znak – značko 35 let vojne za Slovenijo. Značko smo podelili tudi vsem društvom s katerimi sodelujemo. Predsednik OZŠC Laško – Radeče Drago ZUPANC je 7. članicam in članom našega društva podelil Pisna priznanja OZŠC Laško – Radeče. Štirje člani in sicer BIŠČANIN Senad, DEVETAK Egon, GERBEC Igor in moja malenkost KOMAR Dušan smo prejeli »Bronasto medaljo ZŠC«. Predali smo še »Gambrinusa«, ter srečanje zaključili z obljubo, da ga naslednje leto pridemo iskat na Štajersko.

Tekst D. KOMAR, fotografije GERBEC E., VEZOVIK in KOMAR

ŠPORT ZA STAREJŠE

IZ TOLMINA V CERKNO IN NAKOLI

Kar nekaj časa sem razmišljal katero oz. kakšno pot bi izbral za naslednji opis. Pa sem izbral občino Cerknjo, katero nisem poznal dobro. Ko sem prehodil pohodne poti Cerknjo, pa sem si dejal, saj bi lahko tudi v Cerknjo šel peš. Rečeno, storjeno. Da opis ne bo monoton sem se odločil, da bom dal poudarek na zanimivostih ob poti. Etape nisem prehodil v opisanem vrstnem redu, vendar bo tak vrstni red bolj logičen.

ETAPA 1

GRAHOVO OB BAČI — CERKNJO

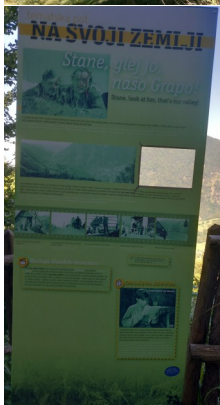
Predvidena dolžina 17,9 km, dejansko prehojena pot 19,1 km, vzpon 693 m, spust 621 m, predviden čas hoje 4 ure 45 minut, čas učinkovite hoje 4 ure 45 minut. Hodil in prispeval fotografije Dušan KOMAR.

V Tolminu na avtobus, na Postaji na vlak in na Grahovo. Iz železniške postaje sem se odpravil do ceste kjer sem zavil desno čez progo v smer Bukovega. Cesta se kmalu prične vzpenjati. V prvem delu občasno se odpre pogled na strugo Bače in nad njo vas Grahovo ob Bači. Ob cesti je večinoma gozd oz. drevje, le sem ter tja je posamezna kmetija s pašniki. Ob cesti so občasno tudi informativne table tematske poti »Na svoji zemlji«. Kasneje se na levi vidi vas Koritnica in v ozadju Rodica in del pogorja Julijskih Alp. Ko sem prišel do odcepa za vas Bukovo sem zavil levo proti Zakojci, saj sem si hotel ogledati domačijo pisatelja Franceta BEVKA. Kmalu po križišču sem prišel do informativne table filma »Na svoji zemlji«.

Skozi odprtino se lepo vidi vas Koritnica, katera pa je zelo drugačna kot na posnetku iz filma. Od tu je pot skoraj ravna oz. navzdol. Kmalu se je odprl razgled na Obloke in v ozadju na Črno prst in vrhove v njeni okolici. Pot sem nadaljeval v smeri Zakojce in prišel do odcepa za Hudajužno. Tu sem si narobe razlagal tablo za Bevkovo domačijo in sem nadaljeval v vas Zakojca, kjer sem ugotovil, da sem zgrešil pot, vendar obstaja steza do domačije tudi iz vasi. Po stezi sem se spustil do domačije. Ko sem si ogledal stavbo in okolico sem si privoščil malico. Razmišljal sem katero Bevkovo povest sem zadnjo prebral. Če se ne motim sem nazadnje prebral povest Lukec in njegov škorec, ko je pred okoli 10 leti pisala vnukinja obnovo povesti.

ZGODOVINA—PRISPEVKI

Naj bo nekaj številčk počitka od osebnosti iz Tolminske in bom predstavil razmišljanja učencev OŠ Antona AŠKERCA Rimske Toplice o pohodu oz. prihodu XIV. divizije na Štajersko, ki jih je prispeval K. ZEMLIČ:

PREBOJ ČEZ GRAČNICO

Po napornem celonočnem pohodu smo bili povsem izmučeni. Ledeni snežni meteži so nas in živali še dodatno zdelali. Potrebni smo bili dobrega okrepčila in počitka. Kar precej živali je omagalo, nekaj celo poginilo. Malo smo zadremali po hlevih in podih. Bolničarke smo zjutraj za silo previle nekaj ranjencev in oskrbele žulje in ozeblino. Pridobili smo nujno potrebno prednost za počitek. V dnevu in pol smo se za silo uredili in najedli.

Po nekaj dneh sneženja se je naredil jasen, a zelo mrzel dan. Že okrog enih je prišel ukaz za odhod. Vzpenjali smo se po visokem snegu proti Lovrencu. Tam se je pot prevesila navzdol, v dolino Gračnice. Že po dobri uri smo prišli do gostilne ob Gračnici. Imeli smo srečo, Nemcev še ni bilo v dolino. Prehiteli smo jih. A kaj kmalu so naše predhodnice javile, da že prodirajo po soteski. Bajе so malo pred našim prihodom v gostilno pripeljali pivo. Namestnik komandanta divizije Luka je vsega odkupil in ga začel deliti mimoidočim. Ti so svojo pot nadaljevali preko mosta in se po ozki stezi vzpenjali v nasprotno strmino. V snegu in na zmrzli podlagi jim je drselo, zato je prehod potekal počasi. Komandant je naročil Iliji: »Za vsako ceno morate zadržati Nemce, dokler ne bo cela divizija čez Gračnico in na varnem.« Ilija Badovinac je povedel svoj bataljon Šercerjeve brigade v zasedo nad sotesko Gračnice. Enote so neovirano nadaljevale prehod.

Del štaba in nekaj bolničark smo ostali pri gostilni in spremljali prehod. Kaj kmalu smo zagledali v bližini mosta predhodnico. Tudi oni so opazili kolono, ki se je vila po bregu. Prvi hip se ni nič zgodilo. Nemci so bili presenečeni in jezni, da smo jih prehiteli. Niso računali, da se bodo znašli pred celo divizijo. Predhodnica je bila zapisana smrti. »Le kaj čaka Ilija?« je bil nervozen namestnik Luka. Takrat se je tudi nam posvetilo. Nemci niso bili sami. Na čelu smo zagledali manjše postave, najbrž otroške. Bili smo šokirani. Kaj zdaj? Hip za tem je po dolini že ropotalo in bobnelo. Od vseh okoliških vrhov je grozno odmevalo. »Menda ja pazijo na otroke?« sem v strahu za njih komaj izjecljala. »Če bo le možno, jih pokličite!« je ukazal Luka in dodal: »To so naši otroci!« Strelji so postajali redkejši. Nekaj partizanov je izkoristilo priliko in so z mosta glasno klicali otroke. Ti v svoji zmedenosti najprej niso vedeli, kaj sploh hočejo. Počasi in previdno so vstajali in pretekli oba mostova. Pri gostilni so bili na varnem. Dvema se je že na daleč videlo, da sta ranjena. Hitro smo skočile do njiju, ju odvedle v gostilno in obvezale. Lažje ranjena sta bila še dva otroka. Še vedno v smrtnem strahu so otroci ugotovili, da eden od sošolcev manjka. Nismo mogli ponj, bilo je prenevarno. Streljanje je spet pridobivalo na svoji moči. Najbrž je za predhodnico že prišla glavovina, ki je zavzemala ugodnejše položaje na nasprotnem pobočju. Od tam so tolkli po naši zasedi. »Še nekaj minut naj zdrže, pa bo,« je bil zaskrbljen namestnik komandanta. Otrokom je naročil, naj gredo brž domov, dokler je še varno in ni pretemno. Oni bi še ostali, saj toliko partizanov svoj živi dan niso videli, kaj da bi bili sredi bitke. Naša prisotnost jim je odganjala strah in jih hrabrila.

Sredi močnega streljanja so še zadnji partizani s komoro prečkali most in se povzpeli v nasprotni breg. Po soteski se je mračilo. Zasedi so po kurirju sporočili, da se lahko umakne. Kmalu so nas dohiteli. Na nosilih so nosili mrtvega komisarja Martina. Njihove motne oči so istočasno kazale žalost, jezo in srd. S težavo so komandantu javili, da je na cesti v soteski za vedno ostal njihov priljubljeni komandant Ilija. Niso ga mogli rešiti. Prav tako niso mogli rešiti enega od otrok. Izkrvavel je na robu ceste. Preboj nas je izčrpal, a časa za počitek ni bilo. »Tako naprej!« se je glasil ukaz. Načrtovani nočni prehod Savinje v Šmarjeti so nam preprečili Nemci, zato je bila naša nova smer Pohorje. Na poti nikakor nisem mogla pozabiti današnjega prizora. Tako podlega dejanja ni izvedel še nihče. Da bi sebe zavarovali pred nami, so se šli obdat z nedolžnimi otroki. Mar so bili otroci krivi, da smo se odrasli šli vojno?

Anja Potokar

NA POHODU IN V ZASEDI

Vso noč smo bili na pohodu. Gozdovi so bili zameteni in zazibani v dremotno spanje. Oster veter nam je bičal ledene snežinke v obraz. Razvil se je pravi snežni metež. Obleka na nas je bila vsa zmrzla, živali so padale, saj so jih ostre snežinke oslepile. Bile so popolnoma izmučene. Marsikdo se je za trenutek ulegel na tla, da bi se vsaj za nekaj minut malo zaščitil pred ostrim bičanjem. Zaradi premalo počitka in hrane smo bili že zelo utrujeni in zaspani. Čakati nismo smeli. Naslednjo noč bi bilo za premik že prepozno. Končno smo prišli proti jutru na cilj. Bila je še tema. Zavetja smo si poiskali po hlevih in podih. Veter je počasi pojenjaval. Le na odprtih posekah je še vedno žvižgalo in nosilo cele oblake zmrzlih snežink. Za seboj je puščal zamete, ki so bili visoki tudi po dva metra.

Drugi dan zjutraj se je pokazalo modro nebo. Mrzlo in jasno dopoldne je bilo še namenjeno počitku. Malo smo se pogreli, najedli in uredili. Že zgodaj popoldne je prišel ukaz za zbor. Morali smo naprej. Najprej smo se vzpenjali navzgor, nato pa nas je pot vodila v dolino in kaj kmalu smo prišli do visoke nove stavbe, na kateri je pisalo »Volksschule«. Otrok in nemškega učitelja ni bilo. Izvedeli smo, da so odšli v dolino na ogled nekega filma. Nada-ljevali smo pot in prišli do Gračnice. Tu je morala divizija čez most in v nasprotni breg, kjer bi počakala do večera. Nato bi se spustila do Rimskih Toplic, prečkala Savinjo in se povzpela na Rečico, od tam pa proti Dobrovljam. Toda prvotni načrt so nam preperečili Nemci, ki so že zasedli dolino Savinje in so prodirali proti nam. Tako so nam sporočile naše ogledne patrolje.

Naš bataljon je bil zadolžen, da pripravi zasedo v ozki soteski in tako zavaruje prehod divizije čez most. Kmalu so na cesti zagledali predhodnico. Bili so vedno bliže mostu, naš komandant Ilija pa se ni mogel odločiti. Dolgo je opazoval predhodnico skozi daljnogled. Kmalu smo tudi mi videli, kaj je narobe. Spredaj in ob nemških vojaki so korakali otroci, najbrž tisti, ki so šli na ogled filma. Kako podlo! Napetost je naraščala, mi pa smo še vedno čakali na dogovorjen znak za napad. Kako se bo odločil Ilija? Še nekaj deset metrov in bo prepozno. Rezek žvižg piščalke je pretrgal morečo napetost v mrzli in temačni soteski. Streljati smo morali previdno in natančno, da ne bi zadeli otrok.

V soteski je za trenutek nastala prava zmeda. Otroci in vojaki so si iskali zavetja. Za nekatere je bilo že prepozno. Po nekaj minutah je bil prvi del bitke končan. A zadržati smo morali še kolone, ki so prodirale za predhodnico. Divizija še ni bila v celoti na varnem. V kratkem predahu so partizani pri mostu poklicali otroke in ti so stekli k njim. Upam, da so se vsi srečno rešili. Nemci so že lezli v nasprotni breg in začeli od tam streljati po naši zasedi. Nismo jih smeli spustiti do mosta. Kmalu je prišel ukaz za umik. To je pomenilo, da je divizija na varnem. Naš komandant Ilija, znan po svoji hrabrosti, se je spustil do ceste in želel pobrati nekaj brzostrelk. Ni se vrnil, ostal je na cesti. Previdno smo zapuščali svoje položaje in se umikali za divizijo. Komisar Martin, ki je zdaj prevzel vlogo komandanta, je varoval umik do zadnjega borca. Na čistini mu je spodrsnilo, pobral se je, zakrilil z rokami in spet padel. Poznali smo take vrste padec. Nekako nam je uspelo, da smo ga povlekli na varno. Na hitro sem ga obvezala, a žal ni pomagalo. Kmalu je izdihnil. Tako smo v dobri uri izgubili oba, svojega komandanta Ilijo in komisarja Martina.

V vojni ni bilo časa za žalost, le v duši se je nabiralo čedalje več bolečine, jeze in prezira do okupatorja. Ranjeni in mrtvi so bil naš vsakdanji spremljevalec. Kmalu smo dohiteli divizijo. Časa za počitek ni bilo veliko. Tudi za pripravo hrane ni bilo časa. Takoj smo morali naprej. Jutri bi bilo že prepozno. Zdaj so nam bili zasledovalci že preveč za petami. Svojo pot smo nadaljevali v drugo smer kot je bilo predvideno. Vodstvo divizije se je odločilo, da se usmerimo proti Pohorju.

Barbara Klepej

Tekst: učenci OŠ Antona Aškerc Rimske Toplice, fotografije iz spleta.

BREZ NJIH BI NAM ŠLO TEŽJE

V letu 2025 so nam pomagali naslednji: **SKRTEL** d.o.o.REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVEZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV
ZA VREDNOTE NOB
SLOVENIJEASSOCIATIONS OF THE NATIONAL
LIBERATION MOVEMENT OF SLOVENIA

EMOK®

Združenje borcev za vrednote NOB Tolmin

KS Dolenja Trebuša

TD Most na Soči

KS Tolmin

KS Kneža

J.A.F. Tapetništvo Jerica Kravanja

Steklarski servis Uroš CVEK

TED Dolenja Trebuša

LD Trebuša

OŠ Most na Soči

KS Tolmin

TD Most na Soči

KS Most na Soči

KS Dolenja Trebuša

KS Kneža

V letu 2026 so nam pomagali: **SKRTEL** d.o.o.REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVEZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV
ZA VREDNOTE NOB
SLOVENIJEASSOCIATIONS OF THE NATIONAL
LIBERATION MOVEMENT OF SLOVENIA

Združenje borcev za vrednote NOB Tolmin

Bogdan je prišel k spovedi in rekel župniku: "Včeraj sem sedemkrat seksal!" "Si prevaral svojo ženo?" "Ne, seksal sem s svojo ženo!" "To pa ja ni greh! Zato ti pa ne bi bilo treba priti k spovedi!" "Ja, nekemu se pa le moram pohvaliti!" je rekel Bogdan.

Policista sta patroljirala po ulici, ko sta zagledala mlajšega dečka, ki je kadil. "V kateri razred pa hodiš?" je vprašal eden od policistov. "V peti!" je povedal deček. "Takoj vrzi cigareto stran!" sta mu ukazala policista. Ko sta šla dalje se je oglasil eden od policistov: "Ti, Tine, ali nisva tudi midva kadila v petem razredu?" "Seveda sva, toda takrat sva bila stara 21 let!"

Čarovnik je bil zaposlen na luksuzni čezoceanski ladji. Njegov poklic je bil zabavati potnike na dolgih križarjenjih s svojimi magičnimi triki. Ker so se potniki zamenjali vsak teden, ni bilo nobene potrebe po tem, da bi se naučil nekaj več kot 20 trikov. Problem pa je nastal, ko si je nekoč kapitan ladje kupil papagaja in ta je zelo rad opazoval čarovnika pri delu. Čez čas je bistri papagaj spregledal čarovnikove trike in mu je začel med predstavami uničevati čarovniške trike z medklici, kot so: "Karto je dal v rokav!", "To ni isti klobuk!" ali "Pod mizo ga je skrila!". Čarovnika je to močno frustriralo, kajti njegove točke občinstva niso več navduševale, nič pa ni mogel zoper papagaja, ker je bil kapitanova last. Potem pa je neke noči ladjo zajelo hudo neurje in potopila se je. Naslednje jutro sta se na istemu kosu lesa znašla čarovnik in papagaj. Povsem sama sta bila sredi oceana in gledala sta se brez besed. Tudi drugi dan sta se opazovala v tišini. Isto tretji dan. In nato je četrtega dne papagaj rekel: "Stari, vdam se... Kam si skrila ladjo?"

Moška, oba zasebna podjetnika, sta se srečala na hodniku pred pisarno davčnega inšpektorja. Prvi je potrkal in vstopil. Ko je čez pet minut izstopil, je bil skoraj gol. Drugi moški ga je vprašal: "Kaj pa se je zgodilo z vami?" "Saj vidite! Še zadnje srajco so mi slekli!" Vstopil je drugi moški, ostal v pisarni dalj časa kot prvi in se pojavil na hodniku popolnoma gol, pa še lepilni trak je imel nalepljen spredaj in zadaj. Prvi možakar, ki je drugega čakal na hodniku, se je zgrozil: "O, bog, kar so pa vam storili?" "Slekli so me do golega, pa še plin in vodo so mi zaprli!"

V mestni porodnišnici pregleduje ginekolog nosečnice in presenečen ugotovi, da bodo tri bodoče mamice, ki ležijo na sosednjih posteljah, rodile šestega januarja. Ko se približa naslednji, četrti postelji, se hoče pošaliti in vpraša: "Ali boste tudi vi rodili šestega januarja?" Bodoča mamica se nasmehne in reče: "Ne, jaz pa nisem bila na tistem izletu!"

Kmečki fant vstopi v gostilno in vpraša natakarico: "Kaj imaš za kosilo?" "Prvi meni, drugi meni, tretji meni ..." našteva natakarica. "Veš kaj, mene niti najmanj ne zanima, koliko je takih, ki te niso. Prinesi mi vampe in pivo!" Natakarica ga tiho postreže, ko pa fant poje, jo pokliče in vpraša: "Koliko je moj dolg?" "Veš kaj poba, mene sploh ne zanima, koliko dolgega imaš, raje mi plačaj, kar si pojedel in spil!"